

*Маріна Анастасія Валентинівна,
студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національний університет «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: д.ю.н, професор,
професор кафедри цивільного права Сафончик О.І*

ПОНЯТТЯ СУБРОГАЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день поняття суброгація немає офіційного закріплення у Цивільному кодексі України, а лише відсилає нас до інших законів. Але проаналізувавши висновки науковців, а також інші закони можна стверджувати, що до природи суброгації належить саме перехід прав і зобов'язань однієї особи до іншої. У страхуванні цей термін же має вужче значення і стосується насамперед відшкодування збитків.

Діяльність ринкової економіки нереальна без кругообігу товарів а також фінансів, що призводить до дефіциту оборотних грошей в одних суб'єктів та його надлишку в інших. Один із методів вирішення такого роду непропорційності вважається обіг майнових прав вимог, які в обставинах жорсткої конкурентної боротьби стають одним із найбільш ліквідованих різновидів майна. Це, своєю чергою, призводить до того, що більшість суб'єктивних цивільних прав вимагає закріплення відповідних правових форм їхнього переходу в цивільному обороті. Однією з таких форм досить тривалий час вважається суброгація.

З огляду на те, що законодавчі акти цивільного права не містять легального та чіткого визначення, а також зміст не дає вичерпного упорядкування питань пов'язаних із суброгацією, а лише відсилає нас до інших законів. Також відсутня й конкретність серед науковців, які визначають поняття суброгації неоднозначно і деякі згадують про суброгацію у страхових правовідносинах чи поруці (Скакун Ю.Є.) [2, с. 2].

Самбір О.Є. вважає, що звичайна вітчизняна термінологія не розкриває сутності суброгації. А також, зазначає що суброгація є різновидом правонаступництва, тобто опосередковує перехід прав

від однієї особи до іншої. При цьому суброгація належить до сингулярного правонаступництва, тобто в такому випадку до особи переходить лише окреме право. У той же час суброгація створюється зобов'язального права та є одним із механізмів трансформації зобов'язання. Серед таких трансформацій в окрему групу слід об'єднати відступлення права вимоги, перевід боргу та суброгацію, оскільки вони опосередковують заміну сторін у зобов'язанні. Доречно вказати, що при суброгації, на відміну від новації, змінюється суб'єктивний склад первісного зобов'язання, але зберігаються додаткові зобов'язання, пов'язані з первісними. Таким чином, суброгація, поряд із цією та універсальним правонаступництвом, зумовлює заміну кредитора та зобов'язання [1, с. 4].

Проаналізувавши ст. 527 ЦК України відповідно до якої боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичайв ділового обороту [3]. Тобто суброгація характеризується тим, що на випадок виконання обов'язку боржника третьою особою, яка не є стороною зобов'язання.

Також свою думку щодо деяких моментів суброгації висловив Головач Я. В., здобувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» він порівняв сучасну практику з вітчизняним законодавством, та виявив незастосовність останнього положення до вітчизняної практики рішення питань суброгації. Саме те що навіть якщо немає особливої потреби укласти додатковий договір, страховик повинен представити максимальну кількість доказів, що підтверджує його право вимоги. Це в обов'язковому порядку має бути страховий поліс страхувальника (засвідчена копія або оригінал), підтвердження про сплату страхової премії і страхових внесків страховикові [4, с. 4].

Резюмуючи, можна сформулювати висновок, що поняття суброгації розуміється у двох значеннях:

- а) як конструкція заміни кредитора в зобов'язанні;
- б) опосередкування права зворотної сили [1, с. 7].

На додачу, розуміння подвійної правової природи суброгації

сприяє більш зрозуміти значення поняття та змісту цього поняття, що й допоможе застосовувати його на практиці точніше, а також виявленню кожного окремого випадку суброгації, передбаченого чинним законодавством.

Викладене дозволяє зробити висновок, що думки вчених і законодавство не в повному обсязі відображають та пояснюють зміст поняття суброгації, що і призводить до деяких непорозумінь. Виходячи з подвійної природи цього терміна можна сказати, що це перехід прав і зобов'язань однієї особи до іншої. У страхуванні цей термін має вужче значення і стосується насамперед відшкодування збитків.

Література:

1. Самбір О.Є., Поняття суброгації в цивільному праві України. *Університетські наукові записки*. 2016. № 57. С. 93
2. Скакун Ю. Є., Регрес і суброгація в страхових зобов'язаннях. Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав: матеріали «круглого столу», присвяч. пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова, м. Харків, 18 груд. 2015 р. Харків, 2016. С. 179–182.
3. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Головачов Я. В. Підстави суброгації та реалізація суброгаційної вимоги. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 78–82.